

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна

_____ Олександр РОМАНОВСЬКИЙ
(підпис)

« _____ » _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

рівень вищої освіти другий (магістерський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 053 Психологія

освітня програма 053 Психологія

вид дисципліни професійна підготовка; обов'язкова

форма навчання денна , заочна

Харків – 2023 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма

Комплексного державного екзамену

Розробники:

професор, д.психол.н., професор _____ Ніна ПІДБУЦЬКА
(посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис)

доцент, к.психол.н., доцент _____ Жанна БОГДАН
(посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис)

професор, к.пед.н., доцент _____ Тетяна ГУРА
(посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис)

доцент, к.психол.н., доцент _____ Анастасія КНИШ
(посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис)

професор, к.психол.н., доцент _____ Андрій ЧЕРКАШИН
(посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис)

доцент, к.пед.н., доцент _____ Вікторія ШАПОЛОВА
(посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна

Протокол від « 26 » червня 2023 року № 8

Завідувач кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім.
акад. І.А. Зязюна Олександр РОМАНОВСЬКИЙ

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми	ПІБ Гаранта ОП	Підпис, дата
053 ПСИХОЛОГІЯ	Анастасія Книш	

« 23 » червня 2023 р.

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

Метою складання комплексного державного екзамену здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» є встановлення рівня компетентностей та передбачає оцінку оволодінням результатами навчання для успішного здійснення професійної діяльності:

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

Розділ 1. Психологія невизначеності та ризику в професійній діяльності

Тема 1. Предмет і завдання психології невизначеності.

Основні завдання психології невизначеності. Функції психології невизначеності. Основні категорії психології ризику. Міжпредметні зв'язки психології.

Тема 2. Аналіз категорій ризику та невизначеності.

Поняття «невизначеність» та «ризик». Ризики та заходи по їх зменшенню. Правила і критерії прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику

Тема 3. Форми невизначеності.

«Форма невизначеності» як психологічна категорія. Загальна характеристика форм невизначеності. Форми невизначеності у закладах вищої освіти.

Тема 4. Поняття ризику в професійній діяльності

Поняття, основні ознаки та характеристики ризику у професійній діяльності. Різновиди ризику. Функції ризику у професійній діяльності. Співвідношення понять "ризикована діяльність" та "ризикова діяльність".

Тема 5. Психологія ризику

Психологічні теорії ризику. Психологія безпеки групи. Феномен «Зсуву ризику»

Тема 6. Особливі ситуації професійної діяльності та закономірності їх динаміки

Психологічна характеристика особливих, напружених професійних ситуацій. Різновиди напружених ситуацій. Зовнішні та внутрішні чинники особливих ситуацій.

Тема 7. Індивідуально-психологічні чинники успішної діяльності в ситуаціях професійного ризику

Готовність до ризику та схильність до ризику. Діяльнісні прояви індивідуальної схильності до ризику. Фактори психологічної ціни ризику. Психологічні чинники індивідуальної схильності до ризику. Вплив особистісних рис та психофізіологічних особливостей на формування поведінкової схильності до ризику.

Тема 8. Вплив ризикової діяльності на особистість професіонала

Поняття про психічне та фізичне здоров'я в професійній діяльності. Психофізіологічний стан працівника і способи його регуляції. Кризи і шляхи їх подолання. Психологічна готовність до діяльності. Тривала готовність і тимчасовий стан готовності.

Розділ 2. Основи наукових психологічних досліджень та академічної доброчесності

Тема 1. Загальна характеристика наукового дослідження.

Поняття про «наукове дослідження». Основні ознаки наукового дослідження (новизна питання, доказовість висновків). Характеристика теоретичного і емпіричного рівнів, етапів реалізації наукового дослідження. Види наукових досліджень.

Тема 2. Структура і логіка наукового дослідження.

Поняття про структуру наукового дослідження. Методологічна і процедурна частини наукового дослідження. Поняття «проблема» і «тема» наукового дослідження, «об'єкт», «предмет», «мета», «завдання», «гіпотеза»; особливості їх визначення.

Тема 3. Методи емпіричного дослідження.

Загальна характеристика методів емпіричного дослідження. Спостереження. Експеримент та його види; особливості організації. Тестування. Анкетування як метод дослідження. Види анкетування. Опитування. Інтерв'ю. Метод експертних оцінок. Метод вивчення документів.

Тема 4. Методи теоретичного дослідження.

Загальна характеристика методів теоретичного дослідження. Ідеалізація. Формалізація. Аксиоматичний метод. Історичний метод. Аналіз і синтез. Метод системного аналізу. Абстрагування. Узагальнення. Порівняння. Методи індукції та дедукції. Моделювання.

Тема 5. Академічна доброчесність.

Дотримання та порушення академічної доброчесності. Академічний плагіат. Самоплагіат, фабрикація та фальсифікація. Оформлення результатів дослідження. Вимоги до оформлення наукового тексту. Вимоги до наукової статті. Оформлення цитувань та посилань у тексті. Відповідальність за порушення академічної доброчесності. Розвиток академічної культури у здобувачів освіти.

Розділ 3. Організаційна психологія

Тема 1. Організаційна психологія як галузь наукового знання.

Організаційна психологія як область міждисциплінарних досліджень. Історія розвитку організаційної психології, сучасний стан організаційної психології.

Тема 2. Індивідуальні особливості як фактор поведінки в організації.

Визначення та основні характеристики організації. Основні функції організаційної структури. Типи організаційних структур.

Тема 3. Соціалізація індивіда в організації.

Поняття організаційної соціалізації. Стадії соціалізації. Соціалізація в організації як безперервний процес. Параметри соціалізації.

Тема 4. Мотивація праці.

Потреби як основа мотивації праці. Теорії мотивації: ієрархія потреб Маслоу, теорія Альдерфера, двофакторна теорія Херцберга, теорія здобутих потреб Макклелланда.

Тема 5. Задоволеність працею.

Задоволеність працею як аттитюд. Підходи до визначення задоволеності працею. Задоволеність працею і організаційна єдність.

Тема 6. Проблема стресу в організації.

Поняття стресу, дистресу, еустресу. Психосоціальні стресори в організації. Особистісні чинники, що сприяють подоланню стресу.

Тема 7. Комунікація як сполучний процес в організації.

Види комунікацій. Моделі комуникативних мереж. Неформальне спілкування в організації: функції, особливості. «Виноградна лоза», її схеми. Чутки.

Тема 8. Управління організаційними конфліктами.

Конфлікти в організації: необхідність управління. Типи конфліктів, причини, наслідки. Організаційні та особистісні чинники конфліктів.

Розділ 4. Основи клінічної психології та психосоматики

Тема 1. Вступ до клінічної психології.

Предмет та завдання клінічної психології. Розділи клінічної психології. Клінічна психологія та медична психологія: співвідношення понять. Завдання клінічної психології у сфері освіти. Завдання клінічної психології у сфері охорони здоров'я.

Тема 2. Норма та патологія, здоров'я та хвороба у клінічній психології

Поняття норми в клінічній психології. Статистична, оціночна, функціональна, індивідуальна, соціальна норми. Патологія та розлад в клінічній психології: співвідношення понять. Критерії психічного розладу. Зміст поняття «здоров'я» в клінічній психології. Критерії психічного здоров'я за ВООЗ. Класифікації розладів психіки та поведінки (МКХ10, DSN-V).

Тема 3. Основні методи клініко-психологічного дослідження

Особливості проведення клініко-психологічного інтерв'ю. Метод аналізу історії життя особи (анамнез). Метод спостереження за поведінкою особи в клінічній психології. Завдання пато-психологічного дослідження. Проективна психодіагностика у клінічній психології.

Тема 4. Основні симптоми та синдроми розладів психіки особистості: порушення пам'яті, свідомості, ознаки дефіцитарності психічних функцій

Розлади психічних функцій. Ознаки порушення пам'яті, інтелекту. Клінічні й експериментальні способи визначення глибини ураження психічних функцій. Розлади свідомості. Порушення свідомості. Межа між нормою та патологією. Загальна характеристика розладів особистості. Критерії діагностики розладів особистості.

Чинники виникнення розладів особистості. Класифікація розладів особистості за МКХ-10, їх основні характеристики.

Тема 5. Гострий стресовий розлад та посттравматичний стресовий розлад.

Ознаки гострого стресового розладу. Етапи переживання ГСР. Поняття та чинники розвитку посттравматичного стресового розладу. Види посттравматичного стресового розладу. Критерії діагностики посттравматичного стресового розладу за МКХ-10 і DSM-V.

Тема 6. Методологічні і методичні засади психосоматики

Організмичні ідеї в культурно-історичній ретроспективі. Етапи розвитку психосоматичних ідей.

Культурно-історична ретроспектива організмичних ідей, як передумову виникнення психосоматики – наукової галузі та прикладної сфери психології. Розгляд психосоматики з історії поглядів на зв'язок душі та тіла у філософів і робіт із науковою постановкою психосоматичних проблем.

Тема 7. Психосоматичний аналіз тілесних захворювань.

Психологічний сенс захворювань серцево-судинної системи та шлунково-кишкового тракту. Психологічний сенс захворювань дихальної системи. Психологічний сенс захворювань шкіри та опорно-рухового апарату. Психологічний сенс захворювань сечостатевої системи. Психологічний сенс захворювань ендокринної, імунної та нервової систем.

Психологічна характеристика хворих відповідно до поглядів різних авторів, позиції яких є найбільш загальноживаними у психологічній науці та практиці. Психологічна характеристика різних захворювань, їх порівняльний аналіз, а також аналіз з урахуванням різних підходів. Психологічний аналіз захворювань серцево-судинної системи та шлунково-кишкового тракту, дихальної системи, шкіри та опорно-рухового апарату, сечостатевої системи, ендокринної, імунної та нервової систем.

Тема 8. Дитяча психосоматика: теорія, діагностика, психотерапія.

Причини виникнення психосоматичних розладів у дітей. Класифікація психосоматичних розладів у дітей та підлітків. Особливості діагностики психосоматичних розладів у дітей. Сімейна психотерапія як основний напрям роботи з дітьми.

Розділ 5. Основи психометрики

Тема 1. Загальні питання психометрики.

Визначення психометрики. Історія розвитку психометрики. Предмет та основні завдання психометрики. Сфери використання психометричних інструментів в сучасному світі. Ознаки якісного тесту. Типові проблеми вимірювання в психометриці.

Тема 2. Етапи психометричної процедури.

Мета та завдання психометричної процедури. Особливості психометричної процедури при створенні нового психодіагностичного інструменту та апробації вже існуючого. Етапи перевірки якості психодіагностичного інструменту.

Тема 3. Валідність психодіагностичного інструменту.

Поняття валідності. Види валідності. Особливості перевірки змістовної, конструктивної та дискримінативної валідності. Статистичні методи, що використовуються при перевірці валідності тесту.

Тема 4. Надійність психодіагностичного інструменту.

Поняття надійності. Види надійності. Особливості перевірки надійності психодіагностичного інструменту. Статистичні методи, що використовуються при перевірці надійності тесту.

Тема 5. Гомогенність психодіагностичного інструменту.

Поняття гомогенності. Шляхи статистичної перевірки гомогенності тесту. Альфа Кронбаха: історія створення та сфери використання.

Тема 6. Факторний аналіз в психометриці.

Мета та завдання факторного аналізу в психометриці. Експлораторний факторний аналіз: можливості та обмеження в психометриці. Методи відбору оптимальної кількості факторів: переваги та недоліки. Методи обертання в факторному аналізі. Конфірматорний факторний аналіз.

Тема 7. Кластерний аналіз.

Поняття, мета та завдання кластерного аналізу. Можливості використання кластерного аналізу для перевірки гомогенності психодіагностичного інструменту.

Тема 8. Психометрика в онлайн-тестуванні.

Особливості інструментів перевірки знань в онлайн-форматі. Види завдань в онлайн-тестуванні. Етапи психометричної процедури при перевірці якості тесту.

Розділ 6. Соціальна робота та психологічна служба

Тема 1. Соціальна робота та її методи

Соціальна робота та її методи. Застосування соціальної підтримки у практичних ситуаціях. Історія розвитку соціальної роботи. Етичний кодекс соціолога.

Тема 2. Психологічна служба.

Принципи діяльності психологічної служби. Задачі та цілі діяльності психологічної служби. Суб'єкти та об'єкти психологічного впливу.

Тема 3. Діяльність психологічних центрів в Україні

Класифікація психологічних центрів: за формою власності, за цілями; за формами надання послуг. Психологічні центри в Україні

Тема 4: Діяльність психологічних центрів за кордоном.

Особливості діяльності психологічних центрів та служб в європейських країнах ,в США.

Тема 5. Соціально-психологічна служба в освітній системі України

Класифікація центрів: за формою власності, за цілями; за формами надання послуг. Особливості діяльності соціально-психологічних служб в освітній системі України. Особливості діяльності тьюторів.

Тема 6. Соціально-психологічна служба в екстремальних умовах

Система психологічного забезпечення діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНСУ). Система психологічного забезпечення діяльності персоналу Державної прикордонної служби України. Служба психологічного забезпечення діяльності органів і підрозділів внутрішніх справ. Банківські соціально-психологічні служби. Соціально-психологічна служба на підприємстві.

Тема 7. Соціально-психологічна служба в медичних закладах.

Соціально-психологічна служба в системі МОЗ. Поняття інвалідності та її види. Органи влади в Україні, що здійснюють підтримку та соціальний захист людей з обмеженими можливостями. Соціальна робота з дітьми-інвалідами. Соціальний супровід дітей з обмеженими функціональними можливостями. Соціальна допомога сім'ям дітей-інвалідів. Технології соціальної реабілітації дітей-інвалідів. Працевлаштування, освіта професійна підготовка людей з обмеженими можливостями. Система соціального захисту людей з обмеженими можливостями.

Тема 8. Соціально-психологічна робота з людьми похилого віку.

Соціально-психологічні особливості людей похилого віку. Особливості соціально-психологічного супроводу людей похилого віку. Робота психолога в геронтологічних центрах та в хоспісах.

Розділ 7. Медіативні практики вирішення конфліктів

Тема 1. Конструктивне вирішення конфліктів

Форми, результати й критерії завершення конфліктів. Умови і фактори конструктивного вирішення конфліктів. Стратегії, способи та методи вирішення конфліктів

Тема 2. Врегулювання конфліктів за участю медіатора

Передумови участі третьої сторони у врегулюванні конфліктів. Результативність участі третьої сторони у врегулюванні конфліктів. Техніки та діяльність керівника з врегулювання конфліктів. Етика діяльності психолога з врегулювання конфліктів. Основи індивідуальної та групової психологічної пропаганди з розвитку психологічної культури населення з метою попередження конфліктів. Основи регулювання конфліктів (засоби та механізми).

Тема 3. Переговорний процес як спосіб вирішення конфліктів

Загальна характеристика переговорів: сутність, види та функції. Динаміка переговорів. Психологічні механізми і технологія переговорного процесу. Психологічні умови успіху на переговорах. Техніки вирішення конфліктів: конфліктологічна традиція

Тема 4. Робота з конфліктами: конфліктологічна традиція

Групова робота. Взаємодія психолога та клієнта. Робота з конфліктами у поведінковій, гештальт, гуманістичній психотерапії та психоконсультаванні.

Тема 5. Робота з конфліктами: психологічна традиція

Робота терапевта із реальними ситуаціями міжособистісних відносин. Принципи особистісного посередництва. Бар'єри комунікації у конфлікті. Процес психологічного посередництва

Розділ 8. Основи коучінгу

Тема 1. Вступ в курс «Основи коучінгу»

Коучінг: історія виникнення, філософія та принципи. Порівняльний аналіз тренінгової, психотерапевтичної, консалтингової та коучінгової діяльності. Метод Сократівського діалогу як основа взаємодії в процесі коучінгу.

Тема 2. Особистість коуча. Форми, методи та види коучінгу.

Вимоги до особистості коуча. Обмеження, що негативно впливають на особистість коуча. Види коучінгу. Техніки усвідомлення, розвитку здібностей, застосування здібностей, активної дії в процесі коучінгу.

Тема 3. Комунікація та емпатії в діяльності коуча.

Проблеми сприйняття, інтерпретації, дії та вираження в діяльності коуча. Перенос та контр перенос в процесі коучінгу та робота з ними.

Тема 4. Основи індивідуального та командного коучінгу.

Індивідуальний та командний коучінг: характерні відмінності. Технології коучінгу: колесо балансу. Постановка цілей. Прояв емоцій (модель Кагана, модель Екмана).

Розділ 9. Проективна психодіагностика та основи арт-терапії

Тема 1. Класифікація проєктивних методів

Поняття інтерпретації у проєктивній психодіагностиці. Етапи інтерпретації у проєктивній психодіагностиці. Головні правила інтерпретації у проєктивній психодіагностиці. Вимоги до інтерпретації проєктивних методик

Тема 2. Проведення експресивних, імпресивних та адитивних проєктивних методів

Методика ТАТ . Методика Роршаха. Методика Люшера. МАК. Методика Рука. Методика "Дім-Дерево-Людина"

Тема 3. Теоретичні основи застосування методів арттерапії

Поняття арт-терапії в психологічній науці. Історія розвитку арт-терапії. Базові основи арт-терапії. Функції арт-терапії. Форми арт-терапії. Основні підходи в класифікації форм арт-терапії. Основні принципи у використанні арттехнік.

Тема 4. Піскова арт-терапія.

Діагностичні критерії піскової терапії. Організація процесу консультації методом піскової терапії. Процес та принципи піскової терапії. Особливості використання піскової терапії в роботі з дітьми та дорослими. Використання пісочної анімації в корекційній роботі.

Тема 5 Організація арт-терапевтичної сесії та застосування арт-терапії з роботі різними запитами клієнтів

Етапи організації арт-терапевтичної сесії. Діагностика актуального стану клієнта. Особливості роботи з емоціями клієнта. Критерії якісного завершення консультування. Арт-терапія в роботі з агресією.

Розділ 10. Інноваційні тренінгові та консультаційні технології

Тема 1. Технології розробки психологічного тренінгу та його впровадження.

Способи оцінки перспективності розробки тренінгу. Поняття «програма тренінгу». Сутність взаємин заказник – клієнт – тренер. Поняття контракту у тренінгу та його складові. Кошторис тренінгу. Іміджеві технології щодо впровадження тренінгу.

Тема 2. Технологія створення та проведення рольової гри у тренінгу.

Типи рольових ігор та логіка їх застосування в ході тренінгу. Технологія створення рольової гри для тренінгу. Правила написання рольової інструкції. Алгоритм проведення рольової гри в ході тренінгу. Аналіз ігрової дії в СПТ. Деролінг. Технологія створення «кейс-стади» в комбінації з рольовими іграми в ході тренінгу. Технологія проведення рефлексії рольової тренінгової гри. Транзактний аналіз в СПТ. Соціометрія в СПТ.

Тема 3. Консультативний процес як різновид психологічної допомоги.

Поняття «психологічна допомога», її складові. Співвідношення психологічного консультування, психокорекції та психотерапії. Розподіл часу консультативної зустрічі. Сеттінг. Організаційні та матеріальні питання консультативної роботи. Завдання першої зустрічі. Вербальні та невербальні компоненти встановлення клімату довіри в процесі консультування. Поняття „психологічний анамнез” та методи його збору.

Тема 4. Змістовне структурування консультативного процесу.

Змістовні етапи психологічного консультування. Встановлення контакту та дослідження і оцінка проблем клієнта; виявлення альтернатив рішення; планування, діяльність, зворотній зв'язок. Комунікативні техніки консультативної роботи при оцінюванні проблем клієнта. Типи звернень та запитів клієнтів. Поняття «психологічна задача». Прояснення запиту клієнта.

Тема 5. Застосування сучасних прийомів психологічного консультування.

Метафоричні картки та інші проєктивні методи в ході психологічного консультування: механізми дії, прийоми їх застосування на різних стадіях психологічного консультування. Наративний підхід у консультуванні. Прийом «Шлях героя». Застосування терапевтичних метафор. Способи створення індивідуальних терапевтичних метафор.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Місія НТУ «ХПІ» полягає у формуванні високої культури поведінки учасників освітнього процесу та інших працівників Університету шляхом проведення освітньої та науково-дослідницької діяльності на рівні найвищих професійних та етичних стандартів.

Більш детально із політикою доброчесності Університету можна ознайомитися за посиланням http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/17/2019/11/04_code_ethics.pdf

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методами навчання загальної та професійної підготовки випускників до складання комплексного державного екзамену є:

- документальні (робота з документами, аналіз, складання документів);
- самостійні (опрацювання лекційного матеріалу та професійної літератури);
- дослідницькі (теоретичний аналіз наукових джерел, емпіричне дослідження).

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методами контролю є оцінювання екзаменаційною комісією якісного рівня науково-теоретичної та практичної підготовки випускників. Атестація здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія проводиться у формі комплексного державного екзамену як підсумкова перевірка знань із навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом. Екзаменаційні матеріали мають повністю відповідати змісту навчальних програм дисциплін, що виносяться на екзамен і методиці проведення державного екзамену.

На підставі програми комплексного державного екзамену складаються екзаменаційні білети, кожен з яких має 4 питання теоретичного характеру. Питання мають приблизно однаковий рівень складності та оцінюються однаковою кількістю балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

№ питання	Критерії показників відповідей здобувачів					Максимальна кількість балів
	обґрунтовано висвітлювати професійно важливі знання з навчальної дисципліни	здійснювати аналітичний аналіз наукової інформації	зв'язувати теоретичні дані з емпіричними дослідженнями	володіти понятійним апаратом	мати високий рівень володіння державною та іноземною мовами	
1	5	5	5	5	5	25
2	5	5	5	5	5	25
3	5	5	5	5	5	25
4	5	5	5	5	5	25
РАЗОМ						100

Критерії підсумкового контролю та оцінювання навчальних досягнень

Сума балів / Оцінка ECTS / за національною шкалою	Рівень компетентності	Критерії оцінювання навчальних досягнень
90-100 / А / відмінно	Високий (творчий)	Здобувач показав всебічне, систематичне та глибоке знання навчально-програмного матеріалу; вміє вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну та знайомий з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять в їх значення для набуття професії;

		проявив творчі здібності в розумінні, викладанні та використанні навчально-програмового матеріалу
82-89 / В / добре	Достатній (конструктивно-варіативний)	Здобувач вміє показав повне знання програмового матеріалу; успішно виконав передбачені у програмі завдання та засвоїв літературу, яка рекомендована програмою; показав систематичний характер знань за спеціальністю, спроможний їх самостійного поповнювати та оновлювати в ході подальшої професійної самоосвіти
75-81 / С / добре		Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вміє контролювати власну діяльність; добирати аргументи для підтвердження думок, але має несуттєві помилки
64-74 / D / задовільно	Середній (репродуктивний)	Здобувач значну частину теоретичного матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; припускає суттєві помилки під час відповіді; вміє виконувати завдання, передбачені програмою; знайомий з основною літературою, яка рекомендована програмою
60-63 / E / задовільно		Здобувач не дає конкретну вичерпну відповідь; відхиляється від питання білету; не аргументує відповідь прикладами; не посилається на літературні джерела; відчуває труднощі при встановленні зв'язку між питаннями білету та їх практичною реалізацією в психологічній практиці
35-59 / FX / незадовільно з можливістю повторного складання	Низький (рецептивно-продуктивний)	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; має прогалини в знаннях основного програмового матеріалу; припускався суттєвих помилок у відповідях на питання

0-34 / F / незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	-	Здобувач не засвоїв матеріал у межах програм курсів дисциплін за фахом, не може відтворити навчальний матеріал
--	---	--

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Оцінка ECTS	для екзамену, для диференційного заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Більш детально критерії оцінювання можна подивитися за посиланням:
http://public.kpi.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/01/Polozhennya_rejting.pdf

ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

1. Визначте предмет і методи організаційної психології, її взаємозв'язок з іншими науками.
2. Визначте проблеми діагностики організаційної культури.
3. Розкрийте організацію як систему. Розкрийте поняття організаційний і психологічний клімат.
4. Розкрийте організаційну структуру: психологічний аспект. Визначте організаційну культуру: поняття, методи формування.
5. Визначте психологічні проблеми управління організацією. Визначте проблеми стресу в організаціях.
6. Проаналізуйте процес прийняття рішень в організації. Проаналізуйте задоволеність роботою і трудову поведінку.
7. Проаналізуйте групове прийняття рішень в організації. Проаналізуйте соціалізацію особистості в організації.
8. Проаналізуйте комунікації в організації. Проаналізуйте поведінку індивіда в організації.
9. Проаналізуйте неформальне спілкування в організації. Проаналізуйте розвиток груп та команд в організаціях.
10. Проаналізуйте правила побудови ефективних комунікацій. Проаналізуйте статус і роль індивіда в групі.
11. Проаналізуйте організацію як функція управління. Розкрийте згуртованість як фактор групової та індивідуальної діяльності.
12. Розкрийте теорії X, Y, Z в управлінні. Розкрийте лідерство і керівництво в організаціях.
13. Розкрийте загальну характеристику процесуальних теорій мотивації. Проаналізуйте психологічні характеристики груп в організаціях.
14. Розкрийте теорію справедливості Адамса. Проаналізуйте методи управління конфліктами.
15. Розкрийте теорію постановки цілей. Проаналізуйте конфлікти в організаціях.
16. Поясніть психологічні основи стимулювання праці в організації. Поясніть форми і види влади в організаціях.
17. Поясніть теоретичні та прикладні завдання організаційної психології. Розкрийте сутність формальних і неформальних груп.
18. Розкрийте життєвий цикл організацій. Розкрийте поняття організаційної соціалізації.
19. Розкрийте переваги та недоліки групової роботи. Розкрийте синдром вигоряння.
20. Проаналізуйте форми міжособистісної влади. Розкрийте задоволеність працею і організаційна єдність.
21. Поясніть актуалізацію якостей, які складають позитивний зміст ціннісного компонента тілесного Я.

22. Охарактеризуйте відмінності основного етапу програми психологічного супроводу в програмах різного типу. Рефлексивний етап.

23. Розкрийте відмінності у розумінні психосоматичної проблематики з точок зору психології та медицини.

24. Поясніть врахування механізму саморегуляції в області тілесного. Інтеріоризація діалогу з тілесним Я.

25. Розкрийте завдання початкового етапу програми психологічного супроводу: визначення усвідомлюваної мотивації, формування обізнаності і поінформованості в рамках мотиваційних аспектів.

26. Дайте характеристику інтерналізації локусу контролю тілесного. Розвиток від регуляції наслідку до регуляції внутрішньої причини.

27. Поясніть Культурно-історичну ретроспективу організмичних ідей, як передумову виникнення психосоматики – наукової галузі та прикладної сфери психології.

28. Проаналізуйте методики діагностування характеристик, котрі безпосередньо зумовлені або зумовлюють психосоматичні розлади.

29. Проаналізуйте організмичні ідеї в історії слов'янства (душа і тіло; склад тіла; мова тіла).

30. Визначте поняття про тілесне Я. Когнітивний, ціннісний та регулятивний компоненти тілесного Я.

31. Порівняльна характеристика психосоматичних ідей біхевіористичного та когнітивного підходів.

32. Охарактеризуйте психодинамічний, психофізіологічний та позитивістський підходи психосоматичного аналізу особистості.

33. Поясніть психологічну характеристику різних захворювань, їх порівняльний аналіз, а також аналіз з урахуванням різних підходів.

34. Дайте психологічну характеристику хворих відповідно до поглядів різних авторів, позиції яких є найбільш загальноживаними у психологічній науці та практиці.

35. Визначте психологічний сенс захворювань ендокринної, імунної та нервової систем.

36. Поясніть психологічний сенс захворювань серцево-судинної системи та шлунково-кишкового тракту.

37. Дайте визначення поняттю психометрика.

38. Розкрийте предмет та основні завдання психометрики. Розкажіть про сфери її використання.

39. Опишіть ознаки якісного тесту. Розкажіть про типові проблеми вимірювання в психометриці.

40. Опишіть мету та завдання психометричної процедури.

41. Охарактеризуйте особливості психометричної процедури при створенні нового психодіагностичного інструменту та апробації вже існуючого.

42. Розкрийте зміст етапів перевірки якості психодіагностичного інструменту.
43. Розкрийте поняття валідності. Опишіть види валідності.
44. Розкрийте особливості перевірки змістовної, конструктної та дискримінативної валідності.
45. Опишіть статистичні методи, що використовуються при перевірці валідності тесту.
46. Поясніть зміст поняття надійності.
47. Опишіть види надійності.
48. Розкрийте сутність перевірки надійності психодіагностичного інструменту.
49. Опишіть статистичні методи, що використовуються при перевірці надійності тесту.
50. Охарактеризуйте поняття гомогенності.
51. Опишіть шляхи статистичної перевірки гомогенності тесту.
52. Розкажіть про альфу Кронбаха: історія створення та сфери використання.
53. Охарактеризуйте мету та завдання факторного аналізу в психометриці.
54. Розкажіть про експлораторний факторний аналіз: можливості та обмеження в психометриці.
55. Розкрийте поняття, мету та завдання кластерного аналізу в психометриці.
56. Опишіть особливості інструментів перевірки знань в онлайн-форматі. Види завдань в онлайн-тестуванні. Етапи психометричної процедури при перевірці якості тесту.
57. Виділіть характерні особливості коучінгу у порівнянні з психотерапією, тренінгом та консалтингом.
58. Поясніть, чому та яким чином лімбічна система та ретикулярна формація можуть ставати на перешкоді досягненню цілі людини?
59. Поясніть, яким чином використання коучінгу сприяє інтегративній взаємодії підструктур головного мозку?
60. Поясніть яким чином використання моделі GROW сприяє досягненню мети.
61. Поясніть, з якими типовими помилками зіштовхується людина при постановці та досягненні життєвої мети.
62. Виділіть основні переваги моделі SMART при постановці мети.
63. Виділіть основні переваги моделі PURE при постановці мети.
64. Виділіть основні переваги моделі CLEAR при постановці мети.
65. Поясніть, яким чином прийоми активного слухання сприяють розвитку коучінгової взаємодії.
66. Проаналізуйте значення відкритих запитань в коучінгу.
67. Поясніть, яким чином закриті запитання можуть підвищувати ефективність коучінгової взаємодії.
68. Поясніть, чому питання «Навіщо» та «Чому» варто обережно використовувати в коучінгу.

69. Поясніть, які можливості надають Декартові питання в процесі уточнення мети клієнта.

70. Проаналізуйте, яким чином логічні рівні Ділтса допомагають визначити основні перешкоди на шляху досягнення мети.

71. Виділіть та розкрийте сутність основних прийомів встановлення взаєморозуміння між коучем та клієнтом.

72. Поясніть зміст чотирьох етапів досягнення життєвої мети за М. Аткинсон.

73. Виділіть основні особистісні установки, що перешкоджають досягненню мети.

74. Проаналізуйте основні шляхи постановки мети та виділіть їхні сильні та слабкі сторони.

75. Поясніть, яким чином в коучінгу можна використовувати шкалювання.

76. Поясніть зміст основних принципів коучінгу.

77. Проаналізуйте вирішення конфліктів за конфліктологічною традицією.

78. Визначте конструктивне вирішення конфліктів.

79. Проаналізуйте форми, результати й критерії завершення конфліктів.

80. Проаналізуйте умови і фактори конструктивного вирішення конфліктів.

81. Дайте оцінку логіки, стратегії і способи вирішення конфліктів.

82. Визначте врегулювання конфліктів за участю третьої сторони

83. Дайте оцінку передумовам участі третьої сторони у врегулюванні конфліктів.

84. Дайте оцінку результативності участі третьої сторони у врегулюванні конфліктів.

85. Визначте діяльність керівника з врегулювання конфліктів.

86. Визначте етику діяльності психолога з врегулювання конфліктів

87. Дайте оцінку переговорному процесу як способу вирішення конфліктів

88. Дайте оцінку загальній характеристиці переговорів: сутність, види та функції.

89. Визначте динаміку переговорів.

90. Проаналізуйте психологічні механізми і технологія переговорного процесу.

91. Проаналізуйте психологічні умови успіху на переговорах

92. Дайте оцінку роботі з конфліктами з точки зору психологічної традиції.

93. Дайте оцінку психотерапії та психоконсультуванню у вирішенні конфлікту .

94. Дайте оцінку групової роботи у вирішенні конфлікту.

95. Дайте оцінку взаємодії психолога та клієнта у вирішенні конфлікту.

96. Дайте оцінку роботі з конфліктами у поведінковій психотерапії.

97. Дайте оцінку роботі з конфліктами у гештальт психотерапії.

98. Дайте оцінку роботі з конфліктами у гуманістичній психотерапії.

99. Дайте оцінку роботі з конфліктами у психоконсультуванні.

100. Визначте основи посередництва психолога у вирішенні конфлікту.

101. Дайте оцінку роботі терапевта із реальними ситуаціями міжособистісних відносин.

102. Визначте принципи особистісного посередництва.

104. Проаналізуйте бар'єри комунікації у конфлікті.

105. Проаналізуйте процес психологічного посередництва.

106. Проаналізуйте кроки до врегулювання конфліктів за участю третьої сторони.

107. Проаналізуйте вплив третіх осіб на результат конфлікту.

108. Проаналізуйте діяльність керівника з вирішення конфліктів.

109. Проаналізуйте функції переговорів.

110. Проаналізуйте психологічні умови успіху на переговорах.

111. Дайте оцінку компромісу в процесі переговорів.

112. Визначте регулювання конфліктів в контексті теорії людських потреб.

113. Визначте вирішення конфліктів в контексті теорії людських потреб.

114. Проаналізуйте аналітичні методи вирішення конфліктів

115. Проаналізуйте конфлікт та насилля.

116. Дайте оцінку груповій конфліктності.

117. Дайте оцінку внутрішньогруповій напруженості.

118. Дайте оцінку внутрішньоорганізаційній напруженості.

119. Проаналізуйте фактори формування конфронтаційної свідомості в групах.

120. Проаналізуйте фактори формування конфронтаційної поведінки в групах.

121. Проаналізуйте лабораторні дослідження конфліктної взаємодії.

122. Дайте оцінку фасилітації у регулюванні конфліктів.

123. Дайте оцінку фасилітації у вирішенні конфліктів.

124. Проаналізуйте конфліктологічну постановку проблеми насилля.

125. Проаналізуйте конфліктологічну постановку проблеми агресії.

126. Проаналізуйте типологію насилля.

127. Оцініть пріоритетність та ступень гостроти конфлікту.

128. Дайте характеристику психологічній службі як організаційній формі реалізації системи психологічного супроводу.

139. Дайте характеристику психологічній службі в освітній системі України.

130. Розкрийте особливості діяльності соціально-психологічної служби з людьми похилого віку.

131. Дайте характеристику психологічній службі у системі МВС.

132. Дайте характеристику психологічній службі у системі МОЗ.

133. Дайте характеристику психологічній банківській службі.

134. Охарактеризуйте психологічну службу на підприємстві.

135. Охарактеризуйте психологічну службу у системі прикордонної служби .

136. Дайте характеристику соціальній роботі з дітьми-інвалідами.

137. Розкрийте поняття тьюторство, особливості роботи тьютора в системі освіти.

138. Поясніть методи роботи з людьми з невиліковними хворобами та психологічна допомога близьким померлих людей.
139. Проаналізуйте методи арттерапії з людьми похилого віку.
140. Проаналізуйте методи роботи з дітьми з вадами розвитку.
141. Розкрийте етичні кодекси соціолога та психолога.
142. Дайте характеристику соціальній роботі та психологічній службі з адиктивними особистостями.
143. Дайте характеристику психологічній службі у системі збройних сил.
144. Дайте характеристику психологічній службі у системі МНС.
145. Розкрийте поняття про наукове дослідження.
146. Сформулюйте мету і завдання дослідження.
147. Охарактеризуйте поняття про методологію науки.
148. Поясніть та проаналізуйте формулювання теми дослідження.
149. Розкрийте поняття про науковий метод; види методів дослідження.

Методика.

150. Дайте характеристику поняття гіпотеза дослідження. Види гіпотез.
151. Розкрийте методи теоретичного дослідження (ідеалізація; формалізація; аксіоматичний метод; історичний метод; метод системного аналізу; аналіз і синтез; абстрагування, його види; індукція і дедукція; моделювання).
152. Обґрунтуйте вибір методів дослідження.
153. Проаналізуйте методи емпіричного дослідження.
154. Дайте характеристику складання програми і робочого плану наукового дослідження.
155. Поясніть логіку і організацію дослідження.
156. Дайте характеристику вивчення літературних джерел як методу наукового дослідження. Складання огляду літератури.
157. Розкрийте емпіричний і теоретичний рівні пізнання.
158. Проаналізуйте організацію і проведення наукового дослідження.
159. Поясніть місце практики в структурі дослідження.
160. Обґрунтуйте етапи наукового дослідження.
161. Поясніть принципи наукового дослідження.
162. Проаналізуйте процедурні особливості наукового дослідження.
163. Дайте характеристику спостереження та його особливостям.
164. Розкрийте послідовність викладу матеріалів дослідження. Рубрикація тексту.
165. Охарактеризуйте анкетування та його види. Побудова анкети.
166. Розкрийте загальні вимоги до тексту наукової роботи.
167. Проаналізуйте опитування та його особливості.
168. Охарактеризуйте оформлення результатів дослідження (діаграма, графік, креслення, фотографія).
169. Охарактеризуйте інтерв'ю та правила його складання.

170. Поясніть оформлення результатів дослідження (подання табличного матеріалу).

171. Дайте характеристику тестування. Психологічне тестування, узагальнена модель тесту.

172. Дайте характеристику оформлення результатів дослідження (подання формул і символів).

173. Розкрийте метод експертних оцінок.

174. Дайте характеристику гіпотезі дослідження. Види гіпотез.

175. Охарактеризуйте абстрагування та його види.

176. Поясніть вибір методів дослідження.

177. Проаналізуйте аналіз та синтез як методи психологічного дослідження.

178. Розкрийте етапи наукового дослідження.

179. Охарактеризуйте поняття індукція, дедукція, моделювання.

180. Розкрийте етапи наукового дослідження.

181. Поясніть логічну структуру дослідження.

182. Охарактеризуйте формулювання теми дослідження.

183. Дайте характеристику постановці проблеми дослідження.

184. Охарактеризуйте емпіричний і теоретичний рівні пізнання.

185. Надайте визначення об'єкта і предмета дослідження.

186. Охарактеризуйте дотримання та порушення академічної доброчесності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розділ 1. Психологія невизначеності та ризику в професійній діяльності

Основна література

1. Макаревич О.П. Психологія регуляції поведінки особистості у складних ситуаціях. –К.: Оріяни, 2001. – 223 с.
1. Агапова І. П. Психологія прийняття рішень. Навч. посіб. Київ : Каравела, 2018.
2. Главацька О. Л. Основи самовиховання особистості : Навч. посіб. Київ : Каравела, 2018.
3. Джаман Т. В. Історія психології : Навч. посібник, Київ : Каравела, 2017.
4. Риженко М. Ю. Психологія ризику : Підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019.
5. Шадських Ю. Г. Психологія і педагогіка : Навч. Посібник. Київ : Каравела, 2018.
6. Карамушка Л. М. Психологія управління : Навчальний посібник. Київ : Міленіум, 2018. 344 с.
7. Туріщева Л.В. Психологія управління. Харків, ВГ "Основа", 2019. 160 с.

Додаткова література

1. Гао Вейчжень Г. Глобальні ризики: системний та інституціональний виміри. Київ : Каравела, 2019.
2. Дуткевич Т. В. Практична психологія: Вступ у спеціальність : навч. посібник / Т. В. Дудкевич, О. В. Савицька. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
3. Dutkevych T. V. Praktychna psykhohiia: Vstup u spetsial'nist' : navch. posibnyk / T. V. Dudkevych, O. V. Savyts'ka. К. : Tsentr uchbovoyi literatury, 2007. 256 s.

Інформаційні ресурси

1. http://www.psychologos.ru/articles/view/psihologiya_prinyatiya_resheniya
2. <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/31523/1/моногр.pdf>
3. http://problemps.kpnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/58/2016/01/2011_13.pdf
4. http://nashpilkah.com.ua/krasivaja_i_uspeshnaja/zhenskaja_psihologija/22_oshibki_myshlenija_kotorye_tormozjat_lichnostnoe_razvitie.html
6. http://stud.com.ua/41511/psihologiya/psihologiya_priynyattya_rishen

Розділ 2. Основи наукових психологічних досліджень та академічної доброчесності

Основна література

1. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: навч. пос. Київ: Професіонал, 2005. – 220 с.
2. Кушнарєнко Н.М., Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: підручник Київ.: Знання, 2002. – 295 с.
3. Моргун В. Ф., Тітов І. Г. Основи психологічної діагностики: навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2009. 461 с.
4. Основи наукових досліджень у психології: навч.-метод. посіб / Уклад: О. В. Григор'єва. Чернівці: Рута, 2004. 80 с.
5. Поздєєв В. А. Організація та методика науково-дослідної діяльності: підручник. Київ: КМПУ, 2007. 312 с.
6. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навч посіб Київ: 2003. 116 с.
7. Сергієнко Л.П. Основи наукових досліджень у психології: кваліфікаційні та дипломні роботи: навч посіб. Київ: «видавничий дім “Професіонал”», 2009. 240 с.
8. Сидорєнко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: РННЦ “ДІНТ”, 2000. 260 с.
9. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч посіб. Київ: Центр уч літ, 2007. 254 с.
10. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: посібник. Київ: Академвидав, 2004. 208 с.
11. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
12. Кодекс етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХП». Харків: НТУ «ХП», 2019. URL: http://library.kpi.kharkov.ua/files/documents/code_ethics.pdf
13. До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності : лист Міністерства освіти і науки України від 20 травня 2020 р. № 1/9-263
14. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти : лист Міністерства освіти і науки України від 23 жовтня 2018 р. № 1/9-650
15. Резнік С. Академічна доброчесність та академічне лідерство. *Лідер. Еліта. Суспільство*. 2021. № 1. С. 43-52.

Додаткова література

1. Основи наукових досліджень : опорний конспект лекцій / уклад.: Л. В. Нападовська, О. І. Мазіна. Київ : КНТЕУ, 2008. 39 с.
2. Основи наукових досліджень: Організація наукових досліджень: конспект лекцій для студентів – магістрантів приладобудівного факультету / Уклад. Н. І. Бурау. Київ: НТУ «КП», 2007. 33 с.
3. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. 2-ге вид. випр.. та доп. навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 144 с.

4. Крушельницька О. В. *Методологія та організація наукових досліджень: навч посіб.* Київ: Кондор, 2006. 206 с.
5. Аналітична довідка за результатами досліджень практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України/ Міністерство освіти і науки України, Інститут освітньої аналітики. Київ, 2016. 43 с.
6. Скільки відсотків можна? *Інформаційний бюлетень “Академічна доброчесність”*. 2019. № 4.
7. Руденко В. М., Руденко Н. М. *Математичні методи в психології: підручник.* Київ: Академвидав, 2009. 384 с.
8. Плагіат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання : метод. посібник / Н. В. Стукало та ін. Дніпропетровськ, 2013. 44 с.

Розділ 3. Організаційна психологія

Основна література

1. Карташова Л.В. *Поведінка в організації: Підручник.* Харків: ІНФРА, 2011. 362с.
2. Куликов Л.В. *Соціальні та соціально-психологічні аспекти стресостійкості особистості. Теоретичні та прикладні питання психології.* Рівне, 2014. 342 с.
3. Лінчевський Е. Е. *Майстерність управлінського спілкування: керівник в повсякденних контактах і конфліктах.* К.: Мова, 2020. 321с.
4. Мескон М.Х. *Основи менеджменту: пер з англ.* Харків: Справа, 2017. 704 с.
5. *Організаційна психологія: метод. вказівки до виконання лаборат. робіт.* укл. Малімон Л.Я. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2020. 42 с.
6. Прищак М.Д., Лесько О.Й. *Психологія управління в організації : навчальний посібник. [2-ге вид., перероб. і доп.].* Вінниця, 2016. 150 с.
7. Федорова Н.В. *Управління персоналом організації: навчальний посібник.* Харків.: КНОРУС, 2017. 324 с.
8. Шкільняк М.М. *Менеджмент: навчальний посібник.* М.М. Шкільняк, О.Ф. Овсянюк-Бердадіна, Ж.Л. Крисько, І.О. Демків. Тернопіль.: Крок, 2017. 351с.
9. Bohlmann, C., Rudolph, C. W., & Zacher, H. (2018). Methodological recommendations to move research on work and aging forward. *Work, Aging and Retirement*, 4(3), 225–237.
10. Gibson, C. (2020). From “social distancing” to “care in connecting”: An emerging organizational research agenda for turbulent times. *Academy of Management Discoveries*, 6(2), 165–169.
11. Hertel, G., & Zacher, H. (2018). Managing the aging workforce. In Ones, D. S., Anderson, N., Viswesvaran, C., & Sinangil, H. K. (Eds.), *The SAGE handbook of industrial, work and organizational psychology Vol. 3* (2nd ed., pp. 39–428).

12. Lee, C., Huang, G. H., & Ashford, S. J. (2018). Job insecurity and the changing workplace: Recent developments and the future trends in job insecurity research. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 5, 335–359.

Додаткова література

1. Карамушка, Л., & Клочко, А. Тренінгова програма «Психологія розвитку інноваційних стилів управління в менеджерів освітніх організацій»: завдання, основні тематичні модулі та інтерактивні техніки. *Організаційна психологія. економічна психологія*, 4(18), 46-61.

2. Керівництво організацією : навч. посіб. О.Є. Кузьмін, Н.Т. Мала, О.Г. Мельник, І.С. Процик. Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2008. 244 с.

3. Корман М.М. Психологічний профіль ефективного керівника : метод. посіб. Тернопіль, 2012. 112 с.

4. Організаційна психологія : конспект лекцій, методичні вказівки та контрольні завдання для студентів денної та заочної форм навчання, освітньо-професійного рівня "Магістр", спец. 053 "Психологія", спеціалізації "Психологія" : [у 2 ч. Ч. 1] / уклад.: Ж. Б. Богдан, Н. В. Підбуцька ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : НТУ "ХПІ", 2017. 56 с.

5. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти. За наук. ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової. [2-е вид., перероб. та доповн.]. К. : Міленіум, 2006. 368 с.

6. Скребець В.О. Основи психодіагностики: навч. посіб. 4-е вид. К.: Слово, 2017. 192 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://testometrika.com/tests/>
2. <https://testometrika.com/business/test-to-determine-career/>
3. <https://zaochnik.com/online-tests/psihologiya/>

Розділ 4. Психосоматика

Основна література

1. Максименко С.Д., Шевченко Н.Ф. Психологічна допомога тяжким соматичним хворим: Навч. посібник. Київ-Ніжин: Міланік, 2007.

2. Хомуленко Т. Б. Психотехнології саморегуляції тілесного : навч.-метод. посіб. Харків: «Діса плюс», 2017. 45 с.

3. Психосоматика: культурно-історичний підхід: Навч.-метод. посіб. Т. Б. Хомуленко, І. О. Філенко, К. І. Фоменко, О. С. Шукалова, М. В. Коваленко Х.: “Діса плюс”, 2015. 264 с.

4. Хомуленко Т. Б. Комунікативні особливості особистості з психосоматикою парних органів. *Вісн. ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Психологія*. Вип. 18. Х. : Вид-во ХНПУ, 2006.

5. Яценко Т. О. Психологічні основи групової психокорекції : навч. посіб. К. : Либідь, 1996.

Додаткова література

1. Василевська О.І. Арт-терапія[Текст]:навч. посіб. Суми:СумДПУ ім. А.С.Макаренка,2020.

2. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію[Текст]. Д. Вестбрук, Г. Кеннерлі, Дж. Кірк пер. з англ. Я.Кремінської; наук. ред.: К.Явна, О. Романчук. Львів:Свічадо, 2014. 420 с.

3. Психотерапія: європейські, західні та українські стандарти підготовки спеціалістів. *Психолог*. 2015. №17-18. С. 51-60.

4. Теорія і технології застосування сучасних підходів до психотерапії у вітчизняних соціокультурних умовах: монографія / за ред. З.Г. Кісарчук.-Київ. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 268 с.

Інформаційні ресурси

www.Psychlit

www.Psychinfo

<http://psychlib.com.ua/>

<http://pidruchniki.ws>

<http://psylib.ukrweb.net/books/beloo01/index.htm>

<http://www.bookzone.com.ua/books/psychology/>

[http://www.mindmeister.com/153116145/_](http://www.mindmeister.com/153116145/)

Розділ 5. Основи психометрики

Основна література

1. Мельничук, О. Б. Психологічна діагностика [Текст] : навч. посіб. для студ. подвійних спец. із спец. "Практична психологія". К. : Каравела, 2013. 316 с.

2. Психодіагностика. Психологічний практикум : навч. посіб. / Баклицька О. П., Баклицький І. О., Сірко Р. І., Слободяник В. І. Львів : Сполум, 2015. 464 с.

3. Тітов Е.Г. Елементи практичної психометрики : навч. посіб. К. : Видавничий дім «КОНДОР», 2018. – 128 с.

4. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 246 с.

5. Raykov, T., & Marcoulides, G. A. (2011). *Introduction to psychometric theory*. Routledge.

6. Kline, P. (2015). *A handbook of test construction (psychology revivals): introduction to psychometric design*. Routledge.

7. Irwing, P., Booth, T., & Hughes, D. J. (Eds.). (2018). *The Wiley handbook of psychometric testing: A multidisciplinary reference on survey, scale and test development*. John Wiley & Sons.

Додаткова література

1. Галян І.М. Психодіагностика. Навч. посіб. 2-ге вид., стереотип. — К. : Академвидав, 2011. 464 с.

2. Lange, J., Dalege, J., Borsboom, D., van Kleef, G. A., & Fischer, A. H. (2020). Toward an integrative psychometric model of emotions. *Perspectives on Psychological Science*, 15(2), 444-468.

3. Souza, A. C. D., Alexandre, N. M. C., & Guirardello, E. D. B. (2017). Psychometric properties in instruments evaluation of reliability and validity. *Epidemiologia e Serviços de Saúde*, 26, 649-659.

4. Simms, L. J., Zelazny, K., Williams, T. F., & Bernstein, L. (2019). Does the number of response options matter? Psychometric perspectives using personality questionnaire data. *Psychological assessment*, 31(4), 557

5. Epskamp, S. (2020). Psychometric network models from time-series and panel data. *Psychometrika*, 85(1), 206.

Інформаційні ресурси

<https://www.springer.com/journal/11336>

<https://www.psychometricsociety.org/what-psychometrics>

<https://www.psychometrics.com/>

Розділ 6. Соціальна робота та психологічна служба

Основна література

1. Євдокімова О.О., Максименко С.Д., Землянська О.В. Психологічна служба. Навчально-методичний посібник. Х.: Видавничо-поліграфічний центр ХНУРЕ, 2013. 204 с.

2. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Вступ до спеціальності: Практична психологія: Курс лекцій і практикум (навчальний посібник). Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2005. 208 с.

3. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

4. Приходько Ю.О. Практична психологія. Введення в професію [Текст] : навч. посібник . НПУ. 3-тє вид., доп. К.: Каравела, 2010. 248 с.

Додаткова література

1. Андрєєнкова В. Л., Войцях Т. В., Ковальчук Л. Г. та ін. Правила безпеки та можливості отримання допомоги у період конфлікту в Україні : [метод. рек.]. Київ : Агентство «Україна», 2014. 48 с.

2. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМП системи освіти України / наук. ред. С. Д. Максименко, упоряд. В. Г. Панок; АПН України; Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. К. : Ніка-Центр, 2005. 436 с.

3. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України: до 10-річчя з дня заснування Українського НМЦ практичної психології і соціальної роботи / наук. ред С. Д. Максименко, упоряд. В. Г. Панок ; МОН України; АПН України ; Укр. науково-метод. центр практ. психології і соціальної роботи. К. : Шкільний світ, 2008. 256 с.

4. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування : навч. Посібник. К. : Четверта хвиля, 2004. 256 с.

5. Васьківська С. В. Соціально-психологічний супровід клієнтів: технологія ведення консультативного діалогу : навч. посіб. К. : В. Главник, 2006. 128 с.

6. Гура Т., Романовський О., А. Книш. Психологія лідерства в бізнесі: навчальний посібник. Х. : « Друкарня Мадрид». 2017. 100 с.

7. Євдокімова О. О. Проблема психологічної служби у зарубіжних дослідженнях // Вісник ХНПУ. Психологія. Х., 2006. Вип. 20. С.40-54.

8. Панок В. Г., Мельник А. А. Діяльність психологічної служби системи освіти у наданні допомоги постраждалим від збройного конфлікту на Сході України. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. – 32 с.

9. Психологічна служба : Підруч./за наук. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи ; Ніка-Центр, 2016. 430 с.

10. Столяренко О.Б. Психологія особистості [Текст]: навч. посібник. К.: Центр учбової літ., 2012. 280 с.

11. Темрук О.В. Соціальна психологія. Практикум [Текст]: навч. посібник: НПУ.К.: Каравела, 2013. 280 с.

12. Cavallero, P., Morino-Abbele, F., Bertocci, B. (2007). The social relations of the elderly, Archives of Gerontology and Geriatrics, 44 (Suppl), 97-100.

13. Greene, R. R., Cohen, H. L. (2005). Social work with older adults and their families: Changing practice paradigms. Families in Society, 86(3), 367-373.

Інформаційні ресурси

1. Пошукова система Google Академія (Google Scholar) - <http://scholar.google.com>

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua/>

Розділ 7. Медіативні практики вирішення конфліктів

Основна література

1. Тихомирова, Євгенія Борисівна. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : [Підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Є.Б. Тихомирова, С.Р. Постолювський. Рівне : Перспектива, 2007. 398 с.
2. Петрінко, Віктор Степанович. Конфліктологія : курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці [Текст] : навч. посіб. / Віктор Петренко ; ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Ф-т сусп. наук, Каф. політології і держ. упр. Ужгород : Говерла, 2020. 359 с.
3. Гірник, Андрій Миколайович. Основи конфліктології [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Києво-Могилянська академія, 2010. 222 с.
4. Хапілова, Віра Петрівна. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В. П. Хапілова ; Держ. вищ. навч. закл. "Запоріж. нац. ун-т". Запоріжжя : Запоріж. нац. ун-т, 2010. 278 с..
5. Титаренко, Любов Миколаївна. Конфліктологія. Профілактика конфліктів в організаціях [Текст] : навч. посіб. / Л. М. Титаренко, В. В. Завальнюк; Одес. нац. юрид. акад. - Одеса : Юридична література, 2010. 293 с.
6. Луцишин, Галина Іванівна. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : навч. посіб. / Г. І. Луцишин ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. 199 с.
7. Гуменюк, Людмила Йосипівна. Соціальна конфліктологія : підручник [Текст] / Л. Й. Гуменюк ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛДУВС, 2015. 563 с.
8. Lindfors, Bodil .A question od balance : conflict and aggression in close relationships / Bodil Lindfors. - Åbo : Dep. of psychology, Åbo akad. univ., 2002. 132 с.
9. Dreu,Carsten K.W. The psychology of conflict and conflict management in organizations / New YorkLondon : Lawrence Erlbaum associates, cop. 2008
10. Aggressive Coping Strategy in Situations of Social Conflict. An Attempt to Determine Personality Predictors By: Borecka-Biernat, Danuta. Journal of Educational Sciences, v19 n2(38) p55-70 2018.
11. Personality, Conflict and Performance: Exploring Predictive Relationships Aeron, Sapnaa; Pathak, Suman. *IUP Journal of Organizational Behavior*. Apr2017, Vol. 16 Issue 2, p35-54. 20p.

Додаткова література

1. Штифурак, Віра Євгенівна. Психологія управління та конфліктологія [Текст] : навч. посіб. / В. Є. Штифурак ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Вінниц. торг.-екон. ін-т. - Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. - 252 с
2. Конфліктологія та медіація [Текст] : навч. посіб. / Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича ; уклад. В. І. Докаш. - Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. - 247 с.
3. Омельченко, Вікторія Вікторівна Соціальна психологія та конфліктологія [Текст] : навч. посіб. / В. В. Омельченко ; Харків. нац. ун-т радіоелектроніки. Харків : ХНУРЕ, 2020. Ч. 2 : Конфліктологія. 2020. - 63 с. .

Інформаційні ресурси

1. Підбуцька Н.В. Конфліктне спілкування у творчому середовищі / Пазиніч С.М., Пономарьов О.С., Підбуцька Н.В. – Харків: Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2019. 100 с.
2. Конфліктне спілкування в інженерній діяльності / О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов, Н.В. Підбуцька. Харків: НТУ «ХП», 2014. С. 293

Розділ 8. Основи коучінгу

Основна література

1. Нежинська О.О. Основи коучінгу : навчальний посібник / О. О. Нежинська, В. М. Тименко. Київ ; Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017. 220 с.
2. Вітмор Дж. Ефективний коучинг: принципи і практика, 5-те видання. Київ. КМ-Букс, 2019. 336 с.
3. Гавриш О.А., Довгань Л.Є., Крейдич І.М., Семенченко Н.В. Технології управління персоналом: монографія. Київ: НТУУ КПІ імені Ігоря Сікорського, 2017. 528 с.
4. Гібнер Я. М. Коучинг як інструмент ефективного навчання та розвитку персоналу. Молодий вчений. 2011. №8. Т.1. С. 121-124
5. Sisson, D., & Sisson, B. (2017). *The Literacy Coaching Handbook: Working with Teachers to Increase Student Achievement*. Routledge.
6. Deiorio, N. M., Skye, E., & Sheu, L. (2017). Introduction and definition of academic coaching. *Coaching in Medical Education. A faculty Handbook. American Medical Association*.
7. Palmer, S., & Whybrow, A. (Eds.). (2018). *Handbook of coaching psychology: A guide for practitioners*. Routledge.

Додаткова література

1. Коучинг у діяльності практичного психолога системи освіти : спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти / О. О. Нежинська, В. М. Тименко ; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». К., 2015. 44 с.
2. Коучинг як інструмент соціально-психологічної допомоги клієнту / О. О. Нежинська, В. М. Тименко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Вип. 23 : зб. наук. праць. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. С. 182–187.
3. Коучинг як технологія розвитку лідерства у сфері освіти / О. О. Нежинська, В. М. Тименко // Теоретичний та науковометодичний часопис «Вища освіта України»

; 2017, № 2 (додаток 1); Тематичний випуск «Університет і лідерство». К. : Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. С. 65–68.

4. Baykal, E. (2020). Mindfulness and mindful coaching. In *Handbook of Research on Positive Organizational Behavior for Improved Workplace Performance* (pp. 72-85). IGI Global.

5. van Nieuwerburgh, C., & Biswas-Diener, R. (2020). Positive psychology approaches to coaching. In *The Coaches' Handbook* (pp. 314-321). Routledge.

6. Meldrum, S. (2021). Group career coaching—A critical pedagogical approach. *The Journal for Specialists in Group Work*, 1-12.

Інформаційні ресурси

<https://internationalcoachingcommunity.com/what-is-coaching/>

<https://coachingfederation.org/>